

dult *Arzstettenbe*. Éjjel már ott volt a két koporsó. Rögtön a megérkezés után csendes mise következett és ezzel az aktussal a boldogtalan főhercegi pár földi sorsa befejeztetett...

GYÁSZOS IZGALMAK.

Bécs, július 3. Déli tizenkét órakor a közönségnek távozni kellett a Burg udvarából. A kapukat elállták a Burgzsandárok, kint az utcán hatalmas rendőrkordont vontak. Jött az udvar. Talpig feketében a főhercegasszonyok, a főhercegek, köztük József főherceg és Augusztia főhercegnő. Augusztia főhercegnő, amint meglátta a két koporsót, eltakarta az arcát:

— *Ez borzasztó,* — mondta. Aztán egy szót nem tudott többet szólni. Jött Ferenc Ferdinánd mostohaanyja, Mária Terézia főhercegnő, Mária Annunciata, Lipót Szalvátor, Blanka főhercegnő a leányaival.

A Burg udvarán könnyes szemű udvari emberek beszéltek arról, hogy milyen megható volt a kihallgatás, amelyen ma délelőtt féltízkor fogadta őfelsége Károly Ferenc József főherceget. Ugy mondják, a király megölelte az új trónörökös, homlokon csókolta és percekig szótlanul nézett a szemébe. Aztán a következőket mondotta:

— *Mein Gott, erspare mir, dass ich auch diesen jungen Mann überlebe!*

A fiatal főherceg arca idegesen rángatózott, látszott, hogy alig tudta viszatartani a könnyeit.

Mialatt a templomban imádkoztak a papok, az utcákon óriási izgalomban várta Bécs közönsége az árvákat. Mindenki a szerencsétlen három gyermekre kíváncsi, mindenki őket akarta látni.

Megtudtam, hogy a trónörökös gyermekei fél tizenegy órakor érkeztek Bécsbe és estére már utaztak is vissza *Arzstettenbe*. A délután négy órakor kezdődő gyászszertartáson csak az udvar és a titkos tanácsosok vehettek részt.

Igen sok magyar mágnás van a városban, köztük több ellenzéki képviselő.

MAGYAROK A TEMETÉSESEN.

Különvonat vitte ma délelőtt kilenc óra negyven perckor a nyugati pályaudvarról a bécsi szertartásra a magyar kormány és az országgyűlés küldöttségét. A pályaudvaron óriási közönség nézte bánatos megindultsággal a magyar hivatalos világ képviselőinek elutazását. A különvonaton Tisza István gróf vezetésével előbb a kormány tagjai helyezkedtek el. Külön fülke jutott a képviselőház öttagu deputációjának, amelyet Beöthy Pál elnök vezetett fel Bécsbe. Az elnök kíséretében idősebb Erdélyi Sándor, Karácsonyi, Khuen-Héderváry Károly gróf, Pejachevich Márk gróf és Zichy János gróf utaztak a Ház határozata értelmében Bécsbe. A főrendiház küldöttségét Jósika Samu báró elnök vezette. A deputáció tagjai: Dessewffy Aurél gróf, Széchenyi Béla gróf és Szmrecsányi Lajos egri érsek.

A két Ház koszoruit már a mai délelőtt folyamán a ravatalra helyezte a képviselőház megbízásából Vértessy Géza, a király személye körüli minisztérium államtitkára. Az országgyűlés koszorui nemzeti színű szalaggal vannak díszítve, lecsüngő dus aranyroj-

tok ékesítik a pompás virágokból font koszorukat. Külön koszorút kapott Ferenc Ferdinánd és külön koszorút Hohenberg Zsófia hercegnő. A tragikus emlékü trónörökös koszorujának szalagjára gazdag aranyhimzésből ezt a felírást illesztették:

Ő császári és királyi fensége
Ferenc Ferdinánd főherceg
emlékének

A magyar országgyűlés
képviselőháza,

A trónörökös feleségének ravatalára ezzel a felírással helyezték el a koszorút:

Hohenberg Zsófia hercegasszony
őfelsége emlékének

A magyar országgyűlés
képviselőháza.

Ugyanilyen felírás ékeskedik a főrendiház koszoruján is. A kormány és az országgyűlés küldöttei a Magyar Házból indultak a délutáni beszentelésre.

Az ellenzék küldöttei ma délután szintén Bécsbe érkeztek. Andrassy Gyula gróf Tiszadobról, Apponyi Albert gróf Eberhardról utazott el Bécsbe. Holnap délelőtt tizenegy órakor a Mátyás-templomban rekviem lesz a trónörökös-pár lelkiüdvéért. A gyászmisét Csernoch János bíboros hercegprímás celebrálja. A képviselőház az elnök vezetésével negyven tagu küldöttséggel vonult fel a Várba. A képviselők délelőtt tíz órakor gyülekeznek a képviselőházban. A rekviemen a küldöttség tagjai fekete díszmagyarban vagy polgári fekete öltözetben jelennek meg. A küldöttséghez a Háznak más tagjai és családtagjai is csatlakozhatnak, nemcsak azok, akiket a Ház kijelölt. Az ellenzék tagjai külön küldöttségben vonulnak fel a Várba.

A helyzet Szerajevóban.

— Dolgozik a cenzura. — A megdöbbenő igazság. — A boszniai szerbek. —

(Saját tudósítónktól.) Negyedik napja tart Szerajevóban az ostromállapot, amelynek szigorúságából eddig nem sokat éreztünk. Ma azonban hirtelen komolyabbra fordult a helyzet és különösen az újságírók, idegenek és helybeliek egyaránt tapasztalhatták a statárium teljes ridegségét, amely abban nyilvánul, hogy a szerajevói lapok nem közölhették le java híreiket, az újságok hasábjain itt is, ott is feltűnt egy-egy fehér folt, az előzetes cenzura beszédes jelképe. A budapesti és külföldi tudósítók pedig ma már nem juthattak hozzá a legjelentéktelenebb hírhez sem a hivatalos személyiségek jóvoltából. Eddig is rösvényen bántak a szerajevói rendőrség, valamint a törvényszéken a nyilvánosságra szánt közlésekkel, ma pedig már valóságos kínai fallal vették körüli a szabor palotáját, amelyben a rendőrség, az ügyészség és vizsgálóbírák helyiségei vannak, a konakhoz pedig, amelyben Potiorek cartományi főnök intézi Bosznia sorsát, egyáltalában közel sem engedtek senkit a katonák.

Erről az elzárkózásról a legilletékesebb helyen kellő magyarázatot kaptunk:

— A vizsgálóbíró, — mondták nekünk, — aki a nyomozást irányítja, Pfeffer dr. a rendőrségtől és főképp a detektívektől teljesen megvont minden hatáskört. Hogy ezt miért tette, arra határozott feleletet adni nem lehet. Egyik verzió szerint azért, mert a detektívek a nyomozás minden részletét elmondották az újságíróknak és ezzel a vizsgálat sikerét csökkentették. A másik verzió azonban, amely sokkal alaposabb, úgy szól, hogy a rendőrségnek azért nem szabad dolgoznia, mert Szerajevóban nem akarják, hogy a teljes, a megdöbbenő igazság kiderüljön. A rendőrségnek csupán a merénylet után következő első órákban volt szerepe. A két merénylettel ma már csak a vizsgálóbíró érintkezik. A vizsgálóbíró pedig irányíthatja ugyan a nyomozást, de a nyomozást magát csak a rendőrök és detektívek végezhetik.

A vizsgálóbíró most a detektíveknek és rendőröknek csak annyi hatáskört ad, amennyit a legközönségesebb lopás esetén: küldözgeti őket ide is, oda is, házkutatást tartani, az embereket előállítani, de hogy miért mennek ide és oda és miért viszik be ezt vagy azt az embert, arról a vizsgálóbírói parancs végrehajtóinak sejtelmük sincs. Valóság, hogy e miatt úgy a zágrábi, mint a budapesti detektívek el vannak keseredve.

Kétségtelen, hogy itt Szerajevóban most görcsösen védik a mai rendszert azok, akik annak minden hasznát élvezik. Ez a rendszer pedig nyomban összedőlné, mihielyest kitudódnék, hogy kik azok, akik Cabrinovics és Princip bombáit és revolverét valójában irányították. Amíg a nyomozás szálai csupán Belgrád felé vezetnek, itt minden tényező örömmel követi azokat a szálakat. De ha egyik-másik fonál más irányba téved, ha az a veszedelem fenyeget, hogy a felbujtók veszedelmesebb fajtáját itt, Szerajevóban, sőt talán a szaborban fogják felfedezni, akkor azt a fonalat nyomban elejtik, hogy ne kellessen rámutatni az összeesküvés olyan páronusaira, akiknek a mellé a legnagyobb habsburgi rendjelek ékesítik.

A trónörököspár meggyilkolásának első perce óta egész Szerajevóban nyíltan hangzottak, hogy ettől a borzalmas állásától mincse távol Jeftanovics Glisa, a sokszoros szerb milliomas, a nagyszerb törekvések évtizedek óta ismert apostola, akiről ma is az a határozott hír keringett, hogy szökni próbált, de elfogták és őrizetbe vették. Jeftanovicsra és családjára, még a legtávolabbi rokonaira is hihetetlen dühösséggel zúdult rá a mohamedánok, horvátok, osztrákok és a magyarok haragja és amint tudvalevő, nemcsak a tulajdonában lévő háromemeletes nagy szállót, az Európát tették tönkre alaposan, hanem egész lakását, minden holmiját is teljesen elpusztították és még drága lovait is le akarták szurni. A népnek ez az egyhangú ítélete lehet tulzott, de valamelyes alapja mindenestre van. Ma sikerült megállapítanunk, hogy Jeftanovics Glisát nem fogták el, sőt el se távozott Szerajevóból. Mind össze annyit tett, hogy vejének, Srkics ügyvédnek Rudolf-utcai házába húzódott, ahonnan vasárnap óta nem lépett ki az utcára. Miután ezt sikerült megtudnunk, egyik szerajevói magyar előkelőség személyesen előadott ajánlásával elmentünk Srkics dr. lakására és megkértük, hogy engedjen néhány szót váltani Jeftanovicssal. Az ügyvéd igen udvariasan, de megtagadta kívánságunk teljesítését.

— Apósom már öreg ember, — mondta az ügyvéd, — hetvenöt éves és a vasárnapi események nagy beteggé tették. Könyvü elképzelni az állapotát. A rombolás háromnegyedmillió korona kárt okozott neki, ezenfelül szörnyű izgalom is érte. Amikor a romboló tömeg a házat ostrom alá vette, éppen egyedül volt otthon. A ház vasait bezárta, amire azt hatalmas vasrudakkal kezdték döngölni. Két óra hosszat tartott ez a pokoli helyzet, szakadatlanul zuhogott a közápor. Apósom tudta, hogy a tömeg, ha a kezébe kerül, meggyilkolja. Más ember talán megörlött volna ebben a helyzetben, de Jeftanovics is nagybeteg lett és még most is fekszik.

Jeftanovicsot tehát nem lehetett színvalásra birni. És ilyen ember vagy legalább is hozzá hasonló igen sok van Szerajevóban. Általános az a meggyőződés, amelyben a rendőrség vezetői is osztoznak, hogy a kideríthetetlen nyomozás föléltetné a Jeftanovicsok és még legalább husz embernek többé-kevésbé szoros kapcsolatát az és Principek sarjadna. És mondják, ép ezt akarják meggátolni az összeesküvéssel kapcsolatos nyomozás ügyében a legfőbb szerepet játszó törvényzéki és egyéb hivatalos személyiségek.

Jeftanovicsról megállapították különben, hogy automobiljait, hintáit, a lószerszámokon mindenütt Szerbia címerét alkalmazzák.